

Rane skelijo a brazgotine bogatijo

Nedoseženi zimski K2

Zimski K2 čaka nove priložnosti

Zdravnika Tomaža Rotarja bralci Planinskega vestnika dobro poznamo. Je Slovenec, ki je zadnja leta najbližje zvezdam. Kot so si v razmaku enega leta med leti 1953 in 1955 sledili prvi pristopi na tri najvišje gore sveta, je svoje vzpone nanizal tudi on. Leta 2017 se je kot 18. Slovenec povzpел na 8848 metrov visok Everest, leto za tem kot četrti na 8611 metrov visok K2, leta 2019 pa kot drugi še na tretji najvišji osem-tisočak Kangčendzenga z 8586 metri nad morjem. V zadnjih dneh leta 2019 pa so nam mediji postregli z novico, da je Tomaž član mednarodne odprave, ki si je za svoj cilj izbrala na vrh K2 stopiti pozimi.

1. Na svoji življenjski poti ste se uspešno potrdili v kar nekaj preizkušnjah. Če pustiva vtise z najvišjih svetovnih vrhov za kasneje, kaj vam je bilo v življenju najtežje?

Problemi na katere sem naletel na svojih odpravah ali potovanjih me nikoli niso potrli, nikoli jih sploh nisem dojemal kot težke, bili so le ovira čez katero je treba stopiti in ki jo pričakuješ. V življenju mi je najtežje, ko vidim svojo hči v težavah in ji ne morem postreči s pravim nasvetom. Takrat včasih vidim svojo mladost, ko nisem vedel kam in ko mi je bil vsak nasvet staršev odveč. Tolažim se z idejo da je ona tista, ki bo stopila na moje rame in videla dlje kot vidim sam in videla za naju oba. Morda mi takrat pove kaj vidi.

Ko sem bil še otrok mi, je bilo zelo hudo ko so se moji starši prepirali, morda povsem vsakdanja zadeva, toda takrat so se rušili mostovi pred in za mano. Najverjetneje je najtežje v življenju biti osamljen ali brez nekoga na katerega se lahko zaneseš, čas sicer naredi kožo nekoliko debelejšo. Vendar šele ko spet posije sonce dejansko vidimo kako nas je prej zeblo. Bolečino, ki jo doživljamo ob težkih trenutkih ne smemo dušiti, moramo jo sprejeti, le tako postanemo močnejši. Tolažba je v takih trenutkih odveč, je le blaženje bolečine, najboljšega orodja, ki nas oblikuje.

2. Torej rane bolijo a brazgotine bogatijo. Dajejo tudi nove energije, da se je »treba« ozreti čez obzorja, odgnati svojo zadnjo mučno preizkušnjo in se vrniti v boj?

Obstajata dve vrsti ljudi. Prvi ki znajo živeti brez problemov (jih ne vidijo) in borbe proti tem izzivom. To so srečni ljudje, živijo brez stresov, brez hujših težav, zbujaajo se v delno oblačna jutra in živijo dneve brez viharjev. Izogibajo se ostrim gorskim grebenom in iščejo široke prelaze, upoštevajo nasvete starejših in se učijo na napakah drugih. Živijo dolgo povprečno življenje, kar jih popolnoma zadovoljuje. Na žalost so potem še drugi, ki so srečni le če so malo nesrečni in stalno iščejo vzrok za problem. Z ravne ceste zavijejo, da lahko potem popravljajo avto, ko vidijo skupino ljudi ki čaka pred trgovino gredo drugam in se ne sprašujejo zakaj so vsi tam. Za kratek čas so po rešitvi izziva srečni, a si takoj postavijo drugega, ki predstavlja

težji problem. Rezultat verjetnostnega računa za uspeh ni na njihovi strani, ampak ko se zvezde vsake toliko postavijo v pravi položaj, takrat se pa spleča, ne le živeti, ampak tudi uspeti. Včasih bi bil raje v prvi skupini, a ko spet pride dober dan je bolje, da sem iskalec velikih težav, za njimi se namreč skrivajo velike priložnosti. Takrat sem vesel da so moja dejanja podobna kriku in ne dolgočasnemu pojasnilu.

3. Za bralce Planinskega vestnika sva leta 2018 kramljala o vaših vzponih na prva dva najvišja vrhova sveta. V lanskem letu pa ste bili član uspešne odprave na tretji najvišji vrh, to je na 8586 metrov visoko Kangčendzenga. Je bilo to logično nadaljevanje glede na višino vrha, ali ...?

Ko sem se vrnil iz Pakistana sem bil utrujen in nisem razmišljal o novi odpravi. Vendar na smrtni postelji najbrž še nikomur ni bilo žal, da ni prebil več časa v službi, kvečjemu mu je bilo žal, da ni ušpičil še kakšne neumnosti. Nekega dne mi je pisal **John Snorri (islandski alpinist)** in me vprašal če sem za stvar in ker na žalost nerad zapravljam čarobnost z razmišljanjem o posledicah dejanja, sem privolil in se kmalu ponovno znašel v Himalaji. Nisem imel načrta osvajati osemtisočake po vrsti ali kakorkoli drugače, čeprav se zdi da je vse skupaj logična posledica začetega. Sploh nikoli ne delam načrtov daleč v prihodnost, poizkušam živeti bolj spontano in se učiti od lastnih otrok, ti me spomnijo nase, ko sem bil še mlad. In vsak bi bil rad ponovno mlad, ko še ni bilo časa za predvidevanje slabega.

Poleg tega je Kanče zelo samotna, zahtevna in lepa gora. Pristop po deževnih gozdovih vzhodnega Nepala je nepozabno mokro doživetje med nešteti, nam neznanimi rastlinskimi in živalskimi vrstami, med njimi so mnoge pred izumrtjem. Gora je sveta, polna prekletstev in mitov, obdajajo jo doline nesmrtnosti, na vzhodu pa Indijski Sikim, kjer morda še ne vedo da je Zemlja okrogla. Nepalci v tem delu navdušujejo s starinskim načinom življenja, imajo svojo držo in ne dovolijo, da bi jim jo izbral nekdo drug. Torej dovolj razlogov za nepozaben izlet.

4. Občutki na tretjem osemtisočaku so bili zelo podobni kot na prejšnjih dveh, vendar se vas je ta »ženska« gora dotaknila drugače?

V naši skupini so bile štiri ženske. Žensk nikoli nisem imel za manj sposobne od moških, kar je še vedno neke vrste stereotip. Morda so na določenih področjih celo boljše. Poročil sem se z žensko, katere sposobnosti daleč prekašajo moje. Na tej odpravi sem spoznal kako napačno je mišljenje, da je enakovrednost med spoloma v športu ali alpinizmu nemogoča ali le približna. Ravno nasprotno, ženske so bolj umirjene, razsodnejše, psihično stabilnejše, bolj profesionalne, no ja pa tudi lepše. Čehinja, Švicarka, Mehičanka in Japonka so bile prve zastopnice svojih držav na tem vrhu. Izbrana družina posebnih oseb tudi poslovno zelo uspešnih. Sprva sem bil nekoliko skeptično do odločitve ženske, ki je hkrati tudi mama dveh majhnih otrok, da se poda na tako avanturo, vendar sem prišel do zaključka, da sam nisem nič boljši oziroma bolj odgovoren do svojih otrok, kot je ona. Zavedel sem se, da ravno s takim razmišljanjem postavljam stereotipe, ker naj bi bila mati do svojih otrok bolj odgovorna kot oče, kar pa ni res. Kako dolga je včasih pot do odgovora, ki ga imamo sicer stalno pred nosom. Ljubezen ne sprašuje, ne dvomi, ne zahteva plačila, se ne napihuje, ne hvali, ne ločuje med materami in očeti, preprosto »je«. Sposobni so jo tisti, ki ostajajo doma, v navideznem ozadju, nesebično

skrbijo za otroke, za ceno svojega življenja in svojega časa. Skrbijo za dom in ljudi okoli sebe in skrbijo za nas, ki doma ne znamo ostati.

5. Gore se drži sloves, da je neusmiljena do žensk, a v vaši odpravi jih je bilo več kot polovica. Na koncu se je izkazalo, da so bili Bogovi z vami prizanesljivejši kot z le moško Indijsko odpravo.

V naši skupina nas je bilo sedem. Vsi smo prišli na vrh in nihče od nas ni zbolel, pozebel in ni nosil kakršnihkoli težjih posledic vzpona. Imeli smo srečo z vremenom, zdravjem, počutjem in medosebnim razumevanjem. V bazi, ki je sicer najvišja med vsemi, so bili tudi Indijci, Bolgar, Švicar in nekaj Nepalcev. Šok, ki so ga Indijci doživljali ob prisotnosti žensk v bazi je za nas nepredstavljaliv. Ne samo da prihajajo iz dežel, kjer patriarhat še vedno kroji način družinskih odnosov in politiko, Kanče je za Indijce sveta gora, pristop je dovoljen le moškim, ženske pa celo žalijo božanstva in prinašajo nesrečo. Poslušali smo zgodovinske zgodbe o zaradi prisotnosti žensk neuspešnih odpravah. Spor med ekipami pa je prišel celo tako daleč, da so Indijci predlagali odvzem dovolilnic naši ekipi. Vse skupaj se je končalo ravno nasprotno, Indijci so izgubili dva člana tik pod vrhom, veliko jih je utrpelo težke ozeblin, Švicar ki se je postavljaj na njihovo stran pa se je moral vrniti zaradi snežne slepote. Najbrž v teh hribih prebivajo Boginje in ne Bogovi ali pa so se zmenili tako kot pri nas doma: »Prav ima tisti, ki ima več jajčec«, bo že držalo.

6. Dozorel je čas - stopiti stopnico višje, soočiti se s težjim izzivom - zimski vzpon na eno izmed najvišjih gora. Soodpravarji s Kangčendzenge so se odločili za Everest, vas pa je zamikal težji, zahtevnejši in še neosvojeni K2.

Zaenkrat se počutim zdrav in pripravljen, trije vrhovi v zadnjih letih mi to potrjujejo. Pogovori med soplezalci v bazi po navadi rodijo nove ideje in običajno so te ideje še bolj skregane z zdravim razumom kot tiste zaradi katerih smo že tam. Zimski vzpon na K2 še vedno predstavlja skoraj nepredstavljalivo, neuresničljivo dejanje. Toda bolj ko smo se poglobljali v izziv, bolj smo verjeli da je vzpon pozimi mogoč, le več sreče bi rabili. Lani poleti me je poklical John Snorri, Islandec s šestimi otroki in drugo ženo, čeprav v resnici ni tako zgubljen, kot se sliši po prvem opisu. Na hitro sva se spoznala nekoč v Kathmanduju, ko sem mu posodil kremo za sončenje, prihaja namreč iz dežele dežja in oblakov. Vprašal me je, če imam čas za K2 pozimi, češ da organizira odpravo, jaz pa njega po zdravju, vendar sem se odločil in previdno naznanil idejo doma. Pol leta po Kangčendzengi sem se znašel v Islamabadu in mrzla zgodba se je pričela.

7. V nasprotju z Everestom so vremenske razmere v Karakoruma v Pakistanu veliko bolj nestanovitne in nepredvidljive, zaradi česar K2 ni deležen obiska vsako leto niti v poletni sezoni. Take odprave zahtevajo še posebej skrbno načrtovanje in tudi izbiro ekipe.

Organizator in idejni vodja odprave je bil John Snorri. Snorri se je dogovoril z Mingmo G, oziroma njegovo agencijo "Imagine Nepal" za logistične potrebe na gori. Dodatno je Mingmo najel pakistansko podjetje Apricot Tours, ki naj bi skrbelo za logistiko da baznega tabora, za organizacijo prevozov po Pakistanu, organizacijo nižinskih nosačev in organizacijo reševanja po potrebi. Sam sem Mingmo spoznal že julija 2018, ko sem osvojil vrh K2. V času priprav sva

si poslala nekaj elektronskih pisem, ki so se nanašala predvsem na finance, prevzel je namreč vsa plačila za odpravo. Tudi Mingma je želel na vrh, celo brez dodatnega kisika, vsaj tako je oznanjal na svojih blogih.

8. Žal odprava vrha ni dosegla. So manjkale na delu Boginje? Kolikor razberemo iz poročil je bilo nekaj zapletov že na samem začetku z zbiranjem članov odprave. In ko se, morda zaradi človeške nerodnosti, podre prva domina ... in planeti niso poravnani ...

Najprej neizpodbitno dejstvo: »zmagovalci se nikoli ne pritožujejo«, vzroke za neuspeh iščemo ko ne uspemo. Tokrat nismo uspeli, morda »puje« nismo izvedli pravilno, morda se amuleti niso postavili v pravilno vrsto, morda je imel Alah dovolj drugega dela, morda je bilo preveč mraz za velikega Lamo in njegov obred ...

Izzivi na naši poti, na katere nismo imeli vpliva, so se prevečkrat pojavljali v nepravih trenutkih in njihovo reševanja je presevalo kolektivne zmožnosti naše ekipe.

Kljub poznemu startu odprave, od doma smo šli 3. januarja 2020, sta Gao Li in Mingma G prišla v Scardu še z dodatno zamudo petih dni, slednji zaradi težav pri pridobivanju vize. Vsi, ki smo že bili v Pakistanu vemo, da je potrebno za vizo zaprositi tri mesece pred odhodom, z upoštevanjem najmanj meseca časovne rezerve. Kljub temu smo v Ascoleju, zadnji vasic pred Baltorom, dva dni čakali na nižinske nosače, ki naj bi seveda, glede na našo zamudo, že čakali nas. Treking do baze je bil zelo zahteven, povprečno smo gazili po deset ur na dan tudi več kot meter snega. Temperature so bile stalno pod -20 stopinjami Celzija, opreme ni bilo mogoče sušiti, saj so se v več kot 12 ur trajajočih nočeh temperature še nižale. Večino gaženja sva opravila s Snorrijem in še dvema Sherpama, Mingma in Gao Li sta ves čas uspešno pokrivala rep kolone. Bazni tabor smo na priporočilo Mingma G in nestrinjanje vseh ostalih postavili zelo nizko, _____. Po fiksaciji vrvi do prvega višinskega tabora sta Mingma in Gao Li brez napovedi in posveta z ostalimi člani sama tam prespala. (C1 je prvi višinski tabor). Po vrnitvi sta izjavila da bosta najverjetneje odšla domov, saj so temperature prenizke. Vreme je bilo boljše od vseh pričakovanj, boljše, kot so poročale poljska in španska odprava iz prejšnjih let. Z Johnom kasneje nisva imela večjih težav s spanjem v višinskih taborih tudi dva dni zapored. Da bi upravičil načrtovano evakuacijo je Mingma G tožil o kašlju, čeprav smo kašljali vsi in je to običajno za to okolje, ni pa imel vročine, tudi saturacijo je imel ves čas nadpovprečno. Kot zakleto je vsak dan padla kakšna nova karta, ki je izpodkopavala pot do našega uspeha. Gao Liju je iz Wuhana prišel na pomoč Corona virus kot nov vzrok za prekinitve odprave, čeprav je bilo takoj jasno, da bo pred prihodom domov moral preživeti tri tedne v karanteni. Enemu od Sherp naj bi ledena kocka poškodovala nogo pri prehodu čez zadnji del ledenika, neposredno pod ABCjem. Pregledal sem mu jo sam in nikjer nisem opazil znakov poškodbe, tudi šepal je nesrečnik le ko sva ga s Snorrijem opazovala.

Tudi ko se je evakuacija, na najino močno nasprotovanje, morala zgoditi, nihče od "evakuirancev" v civilizaciji Pakistana ni potreboval medicinske pomoči, vsi so nadaljevali potovanje v Kathmandu.

Kasneje sem šele dojel neizbežnost predčasnega povratka, saj so Sherpam pretekle vize konec februarja, v času, ko je bil načrtovan pristop na vrh. Da pravočasno prispeš do letališča bi bilo nujno bazo zapustiti najmanj dva tedna pred letom. Skrbi z vračilom zalog hrane nismo imeli, saj jih je bilo le za mesec dni in ne za dva in pol, kot je bilo načrtovano. Morda najbolj zagreta člana odprave - Evropska alpinista - nisva zmogla razumeti igre. V nasprotju z ostalimi, nama ni bilo pretežko se truditi za dosego cilja, nisva klonila, surovim razmeram sva bila kos. Večino poti, namestitve novih vrvi in opreme baznih taborov, kar vse je tam ostalo za bodoče odprave, sva uredila skorajda sama. Počutila sva se dobro, vreme je bilo ves čas odprave skoraj odlično. Mingma G in Sherpe so kljub nesodelovanju in predčasni prekinitvi odprave dobili polno plačilo.

Uspešnost takih odprav se v naprej ne da zagotoviti niti predvideti. Zagotovo osvojitev zimskega K2 z vsakim novim neuspehim poizkusom, pridobiva na vrednosti. Razočaranje še skeli. toda tudi te brazgotine me bodo zagotovo obogatile, le da danes tega še ne čutim.

9. In »zadnji sveti gral alpinizma«, kot sami imenujete K2, še vedno čaka na novo priložnost, na nove borce iz druge skupine. Še razmišljate o njem? Se boste morda priključili ekipi dobro pripravljenega Denisa Urubka?

Urubko je bil to zimo naš "sosed". Bazni tabor za plezanje na Broad Peak so postavili tri kilometre vzhodneje na ledeniku. Žal je soplezalec Kanadčan trpel za pljučnico, Urubkota pa je nazadnje pri solo poizkusu zasul snežni plaz. Evakuirali so ga nekaj dni za nami. Po dogodku je izjavil da se bo upokojil. Tudi Broad Peak ostaja nepreplezan v Meteorološki zimi. Snorri se že pripravlja na ponoven poizkus, sam pa še tavam temi.

11. Sami pravite, da vam za take vrste podvigov uhajajo leta. Premikajo pa se tudi te meje. 77-letni ameriški alpinist Jim Donini, ki še pleza težke smeri, pravi, da je alpinizem raziskovanje, ki se nikdar ne konča in to iskanje je tisto, kar poganja naprej, da vedno ostaja še nekaj draguljev, ki so mu izziv,

Alpinizem je raziskovanje, je avantura z elementi vrhunškega športa in ni tekmavalni šport, kot bi ga nekateri radi predstavili. Pri alpinizmu zmage niso objektivne, ker je pogoje tekmovanja nemogoče enačiti oziroma objektivizirati. Dejavniki, ki vplivajo na uspeh so zelo spremenljivi in nikoli niso enaki pri različnih poizkusih, kot je to obvezno pri tekmovalnih športih. Alpinizem je zato le avantura, morda ena izmed največjih, najnevarnejših, najbolj izzivalnih. Je raziskovanje nekoristnega sveta in rezultati raziskovanja so neplačani, materialno nenagrajeni (izjema so profesionalci) vendar raziskovalca nagradijo z nepredstavlljivo srečo, zadovoljstvom, občutkom uspeha in nepozabnimi spomini. Vsak si cilj postavi sam in ga sam doseže, vedno je mogoče najti težji in zahtevnejši izziv, tudi če si najboljši. Prav tako je vedno mogoče najti sebi primeren izziv, tako da leta na koncu niso največja ovira. Oviro, kot ponavadi, predstavljamo sami sebi, ker nam primanjkuje lastnosti, ki si jih trudimo pridobiti vse življenje: ljubezni, poguma, predanosti, veselja in strasti do življenja.